

Přístupnost bydlení pro lidi s psychosociálním postižením

O čem si dnes budeme povídat?

1. Kdy může pomoci ombudsman
2. Překážky při přechodu z dlouhodobé hospitalizace do komunity
3. Povinnost opatrovníka ve vztahu k zajištění bydlení opatrovance
4. Dostupnost obecního bydlení pro lidi s duševním postižením
5. Podpora v bydlení prostřednictvím dávek sociálního zabezpečení

Diskuse, dotazy

Co (ne)dělá ombudsman?

- ✓ **prověřuje postup úřadů** (např. nesouhlas s rozhodnutím úřadu, nečinnost úřadu, nevhodné chování pracovníků či pracovníků úřadu apod.)
- ✓ **chrání lidi před špatným zacházením v zařízeních** (např. věznice, nemocnice, domovy pro seniory, dětské domovy a další)
- ✓ **pomáhá lidem diskriminovaným** z důvodu rasy, etnického původu nebo národnosti, pohlaví, věku, zdravotního postižení, sexuální orientace, náboženství, víry nebo světového názoru
- ✓ **sleduje dodržování práv lidí s postižením**
- ✓ **sleduje průběh vyhoštění cizinců z České republiky**
- ✓ **pomáhá občanům Evropské unie**

Co (ne)dělá ombudsman?

Více informací o naší činnosti

✗ **nepomůže při soukromých sporech**

- s jinými lidmi nebo firmami (např. se zaměstnavatelem, s dodavatelem energií, s telefonními operátory, s pronajímatelem apod.)
- s poskytovatelem sociálních nebo zdravotních služeb (např. s domovem pro seniory nebo nemocnicí)
- s obcemi/městy, jednají-li samy za sebe (např. při přidělování obecních bytů)
  - ✓ **může** prověřit podezření na **diskriminační jednání**

✗ **nezasahuje do soudních řízení, do vyšetřování trestných činů, do postupu exekutorů**

- ✓ může prověřit vyřízení stížnosti na průtahy v řízení, nevhodné chování soudců a exekutorů
- ✓ může prošetřit postup policie při řešení přestupku apod.

Příběh

Adam má **psychosociální postižení**. To je také důvod, proč mu soud **částečně omezil svéprávnost a jmenoval opatrovníka – Adamovu známou Veroniku**, se kterou se zná od dětství.

Soud stanovil, že Adam **není způsobilý**:

- nakládat s finančními prostředky a veškerým majetkem, jejichž hodnota převyšuje 1.000,- Kč
- uzavírat smlouvy, ve kterých hodnota poskytovaného plnění přesahuje částku 1.000,- Kč
- uzavírat smlouvy o poskytování sociálních služeb
- dávat do zástavy svůj majetek, ručit svým majetkem za jiného
- vyřizovat osobní doklady, sociální dávky, důchody

Číslo jednací:

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Okresní soud posuzovaného   rozhodl samosoudkyně Mgr.   ve věci
zastoupeného kolizní opatrovníci   omezeného ve svéprávnosti, trvale bytem v
za účasti stálého opatrovníka   trvale bytem
svéprávnosti, o opatrovnictví,   v řízení o přezkoumání

t a k t o :

I. Posuzovaný nar. se omezuje ve svéprávnosti tak, že:

- není způsobilý nakládat s finančními prostředky a veškerým majetkem, jejichž hodnota převyšuje 1.000 Kč
- není způsobilý uzavírat smlouvy, ve kterých hodnota poskytovaného plnění přesahuje částku 1.000 Kč
- není způsobilý uzavírat smlouvy o poskytování sociálních služeb
- není způsobilý dávat do zástavy svůj majetek, ručit svým majetkem za jiného
- není způsobilý vyřizovat osobní doklady, sociální dávky, důchody

Příběh

Adam má **potíže s bydlením**. Od 20 let byl opakovaně delší dobu hospitalizován v **psychiatrické nemocnici**. Přestože je mu už 35 let, **žije stále** v bytě **se svým otcem**, kam se před časem navíc nastěhovala **i otcova přítelkyně**. Byt je pro tři lidi velmi malý, Adam musí spát na pohovce v kuchyni. S přítelkyní otce si navíc Adam nerozumí, dochází zde často ke **konfliktům**. Adam je z toho nešťastný, v důsledku konfliktního soužití se jeho stav zhoršuje. **Když už to Adam nemůže doma vydržet, nechává se hospitalizovat v psychiatrické nemocnici**. Sice tam také nemá moc soukromí, ale aspoň se tam nemusí s nikým hádat. V nemocnici ale nemůže zůstat napořád, po několika měsících ho vždy propustí domů a cyklus se opakuje.

Adam o všem řekl Veronice, která se mu snaží pomoci. Napadlo je, že by Adam mohl zkusit **požádat o obecní byt**. Adam to už dříve zvažoval, ale bál se, jestli zvládne bydlet sám, není na to zvyklý. Nakonec se vždy rozhodl, že zůstane bydlet s otcem. Teď je ale situace jiná.

Příběh

Adam proto za podpory Veroniky podal **žádost o obecní byt**. Jeho žádost ale **vyřadili**, protože podle pravidel města **nemohou** o obecní byt **žádat lidé s omezenou svéprávností**.

Veronice se to nezdálo v pořádku, **obrátila** se proto na **sociální pracovníky na obci**, zda by jí neporadili, jak by mohl Adam byt získat. Sociální pracovníci Veronice řekli, že s tím **nemohou nic dělat**, přidělování bytů je věcí samosprávy a je pouze na rozhodnutí města, komu své byty přidělí. Představitelé města jsou navíc přesvědčeni, že by se Adam nezvládl o byt postarat – mají prý informace o tom, že i v současném bytě je nepořádek a Adam s otcem se o byt nestarají. Navíc ani Adamův příjem by na placení nájmu nestačil.

Veroniku tento přístup města naštval. Adama zná dlouho, ví, že má lepší a horší období, někdy potřebuje větší podporu, ale je **přesvědčená, že by samostatné bydlení zvládl. Pokud ale nedostane obecní byt, asi žádnou jinou šanci nemá**.

Dlouhodobý pobyt v psychiatrické nemocnici

V České republice pobývá na psychiatrii dlouhodobě (déle než půl roku) přibližně 2500 lidí. (celkem přibližně 7500 lůžek následné péče a 1500 lůžek akutní).

[Viz Ministerstvo zdravotnictví 2021 – Prezence reforma psychiatrické péče.](#)

Dlouhodobý pobyt v psychiatrické nemocnici (info od MZ)

V rámci reformy má vzniknout síť malokapacitních sociálně-zdravotních rezidenčních zařízení, charakteru chráněného bydlení.

Srovnání leden 2018 – září 2020:

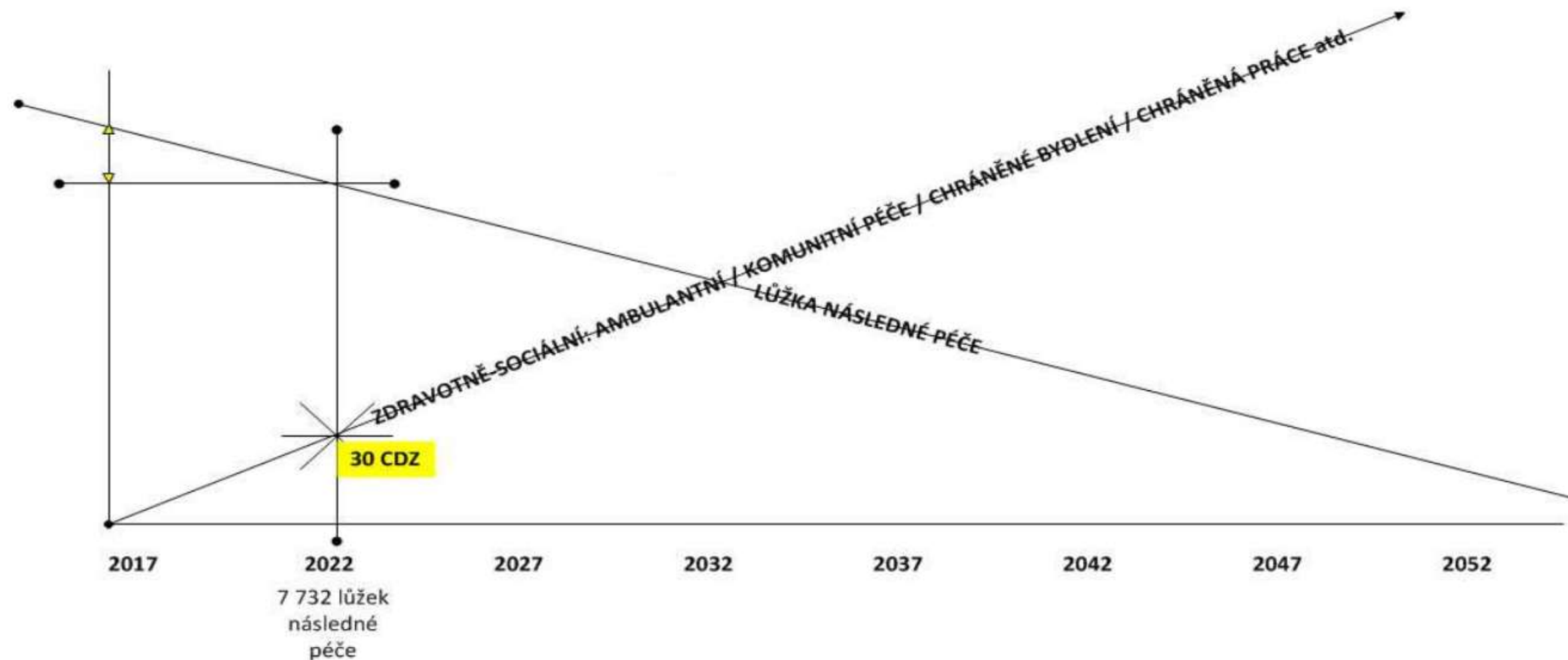
- došlo k poklesu počtu všech dlouhodobě hospitalizovaných pacientů o 27 %
- po odečtení pac. s ochranným léčením jde o pokles o 35 %
- došlo k poklesu počtu dlouhodobě hospitalizovaných pacientů ze skupiny SMI o 20 %

Co jsou SMI

- Diagnosticky sem spadají poruchy psychotického spektra, závažné podoby afektivních poruch, obsedantně-kompulzivní porucha (jediná z kategorie neurotických poruch) a závažné formy poruch osobnosti. Závažnost onemocnění je dána nejen diagnózou, ale také tím, jak výrazně člověku s onemocněním narušuje běžný život a délkou trvání.

Dlouhodobý pobyt v psychiatrické nemocnici (info od MZ)

Jak by se měla reforma promítnout v počtu lůžek v nemocnici.

[Viz Ministerstvo zdravotnictví 2021 – Prezence reforma psychiatrické péče.](#)

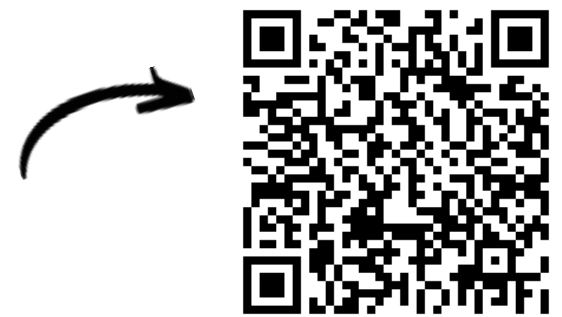
Dlouhodobý pobyt v psychiatrické nemocnici (info od MZ)

Výstupy z hodnocení pacientů v PN ukazují, že u mnoha pacientů je **přítomna sociální problematika, která je často hlavní příčinou**, proč není možné pacienty z lůžkové následné péče propustit:

- 43% dlouhodobě hospitalizovaných pacientů nemá kde bydlet
- 46% má celkový měsíční příjem nižší než 8 500,- Kč

Již nyní proto vnímá MZ klíčovou roli MPSV a krajů v zajištění pokračování procesu transformace. U 20% dlouhodobě hospitalizovaných pacientů přetrvává závažná psychiatrická problematika. Pro tyto pacienty v současné době není odpovídající péče dostatečně rozvinutá, její rozvoj bude náročný jak finančně, tak personálně.

[Viz Ministerstvo zdravotnictví 2019 – Průvodce reformou psychiatrické péče.](#)

Jak a proč se liší den v nemocnici, v sociální službě a doma

Každý den činíme množství rozhodnutí – některá činíme i v nemocnici či sociální službě a jiná tam učiní někdo za nás.

Vytváření bezpečného prostředí pro zotavení se je správné, pokud však prostředí znemožňuje člověku, byť z provozně nutných důvod, činit rozhodnutí, která by člověk zvládl sám, tak schopnost samostatně se rozhodovat klesá.

Zákon o sociálních službách v § 2 odst. 2 jako zásadu obsahuje: *„Pomoc musí vycházet z individuálně určených potřeb osob, musí působit na osoby aktivně, podporovat rozvoj jejich samostatnosti, motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvávání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace, a posilovat jejich sociální začleňování.“*

Zákon o zdravotních službách takové ustanovení neobsahuje.

Srovnání dne

	Oddělení nemocnice pro delší pobyty	Pobytové zařízení sociálních služeb	Domácí prostředí
Vstávání	Řídím se režimem, někdo mě vzbudí.	Někde se řídím režimem, někde si rozhoduji sám.	Musím se budit sám.
Výběr oblečení	Liší se podle oddělení, někde je všechno erární, někde mám oblečení u sebe na pokoji, jindy na sesterně.	Mám vlastní oblečení, někdy ho mám u sebe a někdy na sesterně. Na praní se podílím.	Mám vlastní oblečení a sám se o něj starám.

Srovnání dne

	Oddělení nemocnice pro delší pobyty	Pobytové zařízení sociálních služeb	Domácí prostředí
Ranní hygiena	Kontrolují mě, zda jsem ji vykonal.	Někde mě kontrolují někde ne.	Záleží na mně.
Příprava snídaně	Nijak se na ní nepodílím, jím v čase určeném nemocnicí.	Podílím se podle svých možností, většinou jím v čase určeném zařízením.	Záleží na mně.

Srovnání dne

	Oddělení nemocnice pro delší pobyty	Pobytové zařízení sociálních služeb	Domácí prostředí
Dopolední aktivity	Záleží hlavně na nemocnici, nemůžu pracovat.	Možnost rozhodování záležití na mých schopnostech, můžu pracovat.	Musím si program vymýšlet sám, můžu pracovat.
Příprava oběda	Nijak se na ní nepodílím, jím v čase určeném nemocnicí.	Podílím se podle svých možností, většinou jím v čase určeném zařízením.	Záleží na mně.

Srovnání dne

	Oddělení nemocnice pro delší pobyty	Pobytové zařízení sociálních služeb	Domácí prostředí
Odpolední aktivity	Záleží hlavně na nemocnici, nemůžu pracovat.	Možnost rozhodování záležití na mých schopnostech, můžu pracovat.	Musím si program vymýšlet sám, můžu pracovat.
Příprava večeře	Nijak se na ní nepodílím, jím v čase určeném nemocnicí.	Podílím se podle svých možností, většinou jím v čase určeném zařízením.	Záleží na mně.

Srovnání dne

	Oddělení nemocnice pro delší pobyty	Pobytové zařízení sociálních služeb	Domácí prostředí
Noční aktivity	Záleží hlavně na nemocnici, nemůžu pít alkohol.	Možnost rozhodování záležití na mých schopnostech.	Musím si program vymýšlet sám.
Večerní hygiena	Kontrolují mě, zda jsem ji vykonal.	Někde mě kontrolují někde ne.	Záleží na mně.
Uléhání	Od určité doby bych měl být na pokoji a nerušit ostatní pacienty.	Někde se řídím režimem, někde si rozhoduji sám.	Záleží na mně.

Co může udělat člověk, který je dlouhodobě hospitalizován?

- Chtít svou situaci řešit.
- Zajistit svou finanční situaci, pokud nepochodím u příslušných úřadů, můžu se obrátit na ombudsmana.
- Zeptat se na kraji, zda kraj poskytuje služby, které by mi umožnily žít, tak nezávisle, jak si přeji.
- Pokud takové služby nejsou, žádat kraj o jejich vytvoření. ([I. ÚS 2637/17](#))
- Obrátit se na obecní úřad obce s rozšířenou působností, v níž mám pobyt, aby mi ve spolupráci se sociálním pracovníkem nemocnice pomohli najít vhodnou službu.

Nález Ústavního soudu ČR
sp. zn. I. ÚS 2637/17

ombudsman
veřejný ochránce práv

Omezení svéprávnosti a opatrovnictví

CO ZNAMENÁ, ŽE MÁ ADAM OMEZENOU SVÉPRÁVNOST?

- Omezit svéprávnost může pouze soud
- Jen v zájmu člověka, kterého se to týká, po jeho zhlédnutí a s plným uznáním jeho práv a osobní jedinečnosti
- Omezit svéprávnost lze člověku, který není schopen právně jednat z důvodu trvalé „duševní poruchy“
- Pouze pro přesně vymezené oblasti, kde by člověku jinak hrozila závažná újma a nepostačí mírnější opatření

KDO JE TO OPATROVNÍK?

Soudem jmenovaný zástupce pro právní jednání, ve kterých byla Adamova svéprávnost omezena

Působnost ochránce - opatrovnictví

OPATROVNÍK

“SOUKROMÝ”

rodinný příslušník, manžel, partner, přítel

VEŘEJNÝ

obec (starosta, pověřený zaměstnanec)

Co dělá ombudsman, s čím může opatrovanci pomoci?

Ombudsman **může prověřit postup veřejného opatrovníka.**

Ombudsman **nemůže zrušit ani změnit rozhodnutí soudu** o omezení svéprávnosti nebo ustanovení opatrovníka.

Kde najdu, co už ombudsman zjistil a řekl?

Na www.ochrance.cz v sekci ESO ([Evidence stanovisek ochránce](#)). Můžete hledat **podle oblasti práva** (zadejte 203.9 Veřejné opatrovnictví) nebo napište slova, která Vás zajímají, do hledání „fulltextem“.

Další informace
k opatrovnictví

ombudsman
veřejný ochránce práv

Jaké jsou povinnosti opatrovníka?

OBEČNÉ POVINNOSTI

- Udržovat spojení
- Projevovat o opatrovance skutečný zájem
- Dbát o jeho zdravotní stav
- Starat se o naplnění jeho práv a chránit jeho zájmy
- Vysvětlovací povinnost
- Hospodařit s majetkem
- Spolupracovat s opatrovnickým soudem

KONKRÉTNÍ POVINNOSTI

- Zastupovat v oblastech dle rozhodnutí soudu
- Kde je najdu? Rozsudek, listina opatrovníka

„Jednu osobní návštěvu v délce maximálně **několika hodin ročně** a občasnou poštovní korespondenci rozhodně nelze považovat za kontakt s opatrovancem v potřebném rozsahu, jak to předpokládá zákon.“

[Zpráva o šetření VOP ze dne 4. 9. 2018, spis. zn. 308/2017/VOP](#)

„Obsahem řádného výkonu povinností opatrovníka je postupovat v zájmu opatrované. Pro to, aby opatrovník mohl jednat v zájmu opatrované, je potřeba znát mimo jiné také její potřeby a poměry, ve kterých žije.“

[Zpráva o šetření VOP ze dne 3. 7. 2014, sp. zn.: 1037/2014/VOP](#)

„Opatrovník musí usilovat o to, aby opatrovaný měl možnost žít v maximální míře nezávislým způsobem života a byl začleněn do společnosti. K tomu by měl využít všech dostupných služeb poskytovaných v domácím prostředí nebo terénních služeb. K volbě využít služeb pobytového zařízení, což ze své podstaty představuje již určité omezení svobody člověka a jeho nezávislého způsobu života, by mělo být přistoupeno jen tehdy, když je zjevné, že opatrovaný není schopen žít s pomocí a podporou poskytovanými v méně omezujícím prostředí. Opatrovník má dbát na to, aby byl opatrovaný začleněn do společnosti, a k tomu má využít vhodných podpůrných opatření.“

Závěrečné stanovisko VOP ze dne 23. 9. 2015, sp. zn. 541/2014/VOP

Může opatrovník rozhodovat o bydlení?

JAKOU ROLI MÁ V ROZHODOVÁNÍ OPATROVNÍKA ADAMOVO PŘÁNÍ A PŘEDSTAVY O ZPŮSOBU ŽIVOTA

Opatrovník při plnění svých povinností dbá na názory opatrovance, včetně jeho přesvědčení a vyznání, soustavně k nim přihlíží a zařizuje opatrovancovy záležitosti v souladu s nimi. Není-li to možné, postupuje opatrovník podle zájmů opatrovance.

Opatrovník dbá, aby způsob života opatrovance nebyl v rozporu s jeho schopnostmi a odpovídal i jeho zvláštním představám a přáním, nelze-li tomu rozumně odporovat

Rozpor mezi přáním opatrovance a jeho zájmem

„Povinnost opatrovníka naplňovat prohlášení opatrovance, dbát jeho názorů a postupovat v souladu s nimi neznamena, že má úplně rezignovat na ochranu jeho zájmů, pokud jsou jeho přání s nimi v rozporu. Naopak, v souladu § 457 občanského zákoníku musí opatrovník sledovat ochranu zájmů opatrovance vždy, zejména pak v situaci, kdy z rozsudku soudu vyplývá, že je opatrovanec snadno ovlivnitelný a hrozí mu újma. Opatrovník zde musí vyvažovat autonomii opatrovance a jeho ochranu, a to především důsledným naplňováním své vysvětlovací povinnosti dle § 466 odst. 2 občanského zákoníku.

[Závěrečné stanovisko VOP ze dne 1. 2. 2017, sp. zn. 1959/2016/VOP](#)

Jaké jsou povinnosti Adamova opatrovníka?

V ČEM MÁ OPATROVNÍK ADAMA PODPOŘIT

- Být s ním v pravidelném kontaktu
- Zjistit jeho přání a potřeby a hledat možnosti, jak je naplnit
- Hledat bydlení, jednat s třetími osobami, **starat se o naplnění Adamových práv a chránění jeho zájmů** včetně ochrany před diskriminací
- Spravovat Adamovo jmění, snažit se zajistit **dostatečné příjmy na samostatné bydlení** (a případně i na potřebnou podporu – např. asistent péče, sociální služba) – podpora při hledání práce, využití dostupných dávek

CO BY PODEPISOVAL ZA ADAMA

- Nájemní smlouva
- Smlouva o poskytování sociální služby
- Žádosti o dávky, zastoupení v řízení o dávkách

V některých případech nutné schválení soudem

- smlouva na dobu delší než 3 roky nebo na dobu neurčitou

CO KDYBY ADAM JEDNAL SÁM BEZ OPATROVNÍKA v oblastech, kde je omezen ve svéprávnosti ?

Právní jednání nejsou neplatná automaticky

- Lze namítat neplatnost, pokud jednal nad rámec omezení svéprávnosti a **způsobil si tím újmu**
- Lze zhojit dodatečným schválením opatrovníkem

Obecní bydlení a lidé s psychosociálním postižením

CO JE OBECNÍ BYDLENÍ?

- **Obec** v samostatné působnosti **pečuje o vytváření podmínek pro uspokojování** potřeb svých občanů, včetně **potřeby bydlení**
  - Pronájem bytů ve vlastnictví obce
- Obec není běžným pronajímatelem – má sociální roli
- Péče řádného hospodáře x maximální zisk

JAK TO PROBÍHÁ?

- **Pravidla pro přidělování obecních bytů**
  - Kdo a za jakých podmínek může byt získat
  - Obec není povinna pravidla vydat
- ✘
- Pravidla musí být v souladu se zákonem
- Jeden ze zákonů – antidiskriminační zákon

Zákaz diskriminace v obecním bydlení

CO ŘÍKÁ PRÁVO?

- Antidiskriminační zákon – právo na rovné zacházení v přístupu k bydlení, je-li nabízeno veřejnosti
- Chráněné důvody: rasa, etnický původ, národnost, pohlaví, sexuální orientace, věk, **zdravotní postižení**, náboženské vyznání, víra a světový názor + státní příslušnost
- Zákon zakazuje nepříznivé zacházení v přístupu k obecnímu bydlení na základě zdravotního postižení
- Psychosociální postižení je zdravotním postižením dle ADZ
- Psychosociální postižení bývá důvodem pro omezení svéprávnosti
- Výjimka ze zákazu diskriminace - legitimní cíl + přiměřené a nezbytné prostředky

Další informace k
diskriminaci

ŠLO V PŘÍPADĚ ADAMA O DISKRIMINACI?

- Byl Adam znevýhodněn kvůli svému postižení?
➤ Ano
- Má obec k takovému jednání legitimní cíl?
➤ Může mít – správa obecního majetku s péčí řádného hospodáře, potřeba předcházet škodám včetně vzniku dluhů...
- Užívá k jeho splnění přiměřené prostředky?
➤ Zajistí vyloučení lidí s omezenou svéprávností, že se nájemci budou o byt řádně starat, hradit nájemné, udržovat pořádek...? Jak obec došla k tomu, že Adam toho schopen není?
- Užívá nezbytné prostředky?
➤ Lze nějak uzavřít smlouvu i přes omezení svéprávnosti? Jak lze jinak zajistit, aby Adam mohl v bytě bydlet samostatně?

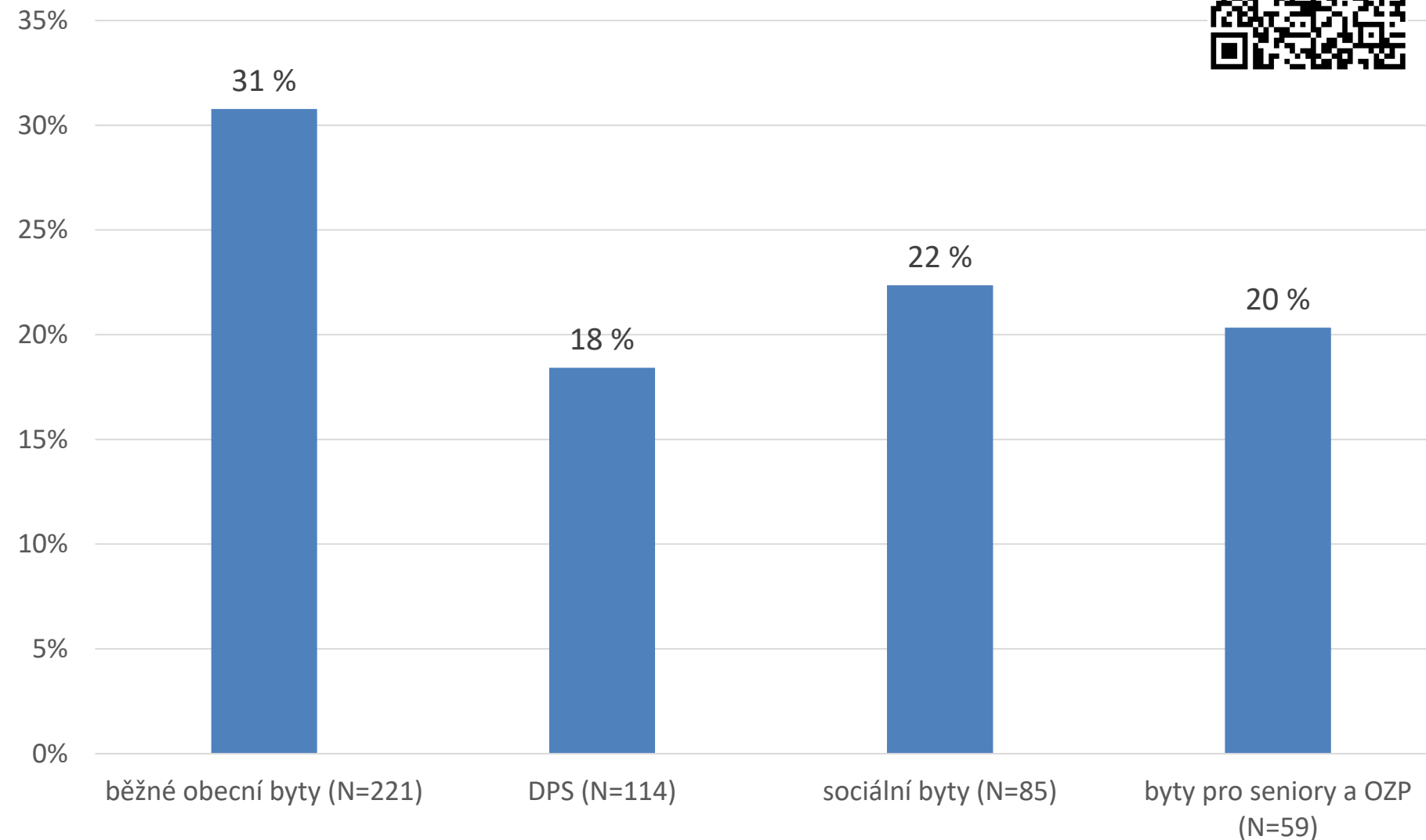
ombudsman
veřejný ochránce práv

Zákaz diskriminace v obecním bydlení

JAK JE TO OBECNĚ V PRAXI?

- Výzkum VOP – **Obecní bydlení z pohledu práva na rovné zacházení** (2020)

➤ Obce po žadatelích o byt vyžadují svéprávnost

- Adamův případ – nejde jen o formální podmínku
- Vždy je třeba individuální posouzení
- **Plošné vyloučení lidí s omezenou svéprávností z možnosti žádat o obecní byt je diskriminační**

Obrana proti diskriminaci

CO MOHOU DĚLAT ADAM A VERONIKA?

- **Obrátit se na veřejného ochránce práv**
  - Poskytuje metodickou pomoc obětem diskriminace
  - Situaci vyhodnotí, může oslovit obec a doporučit změnu pravidel
  - Hodnocení ochránce lze využít v soudním řízení
- **Podat antidiskriminační žalobu**
- **Obrátit se na Ministerstvo vnitra**
  - Vykonává dozor nad samostatnou působností obcí
  - Může obec vyzvat k nápravě, pozastavit výkon usnesení, podat návrh soudu na zrušení

A SOCIÁLNÍ PRACOVNÍCI?

- **Součástí sociální práce je také**
  - Obhajoba práv klienta, práce s prostředím klienta
  - Poradenství
  - Komplexní přístup
- **Sociální pracovníci mohou**
  - Upozornit samosprávu, že jedná diskriminačně
  - Poradit Adamovi s možnostmi obrany (VOP, MV)
  - Poradit v možnostech dávek na bydlení

Desatero dobré praxe při
výkonu sociální práce

ombudsman
veřejný ochránce práv

Jak stát pomáhá s úhradou nákladů na bydlení?

PŘÍSPĚVEK NA BYDLENÍ

- jsou-li náklady na bydlení vyšší než 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny a není-li těchto 30 % (35 %) příjmů vyšší než normativní náklady na bydlení
- bydlíte-li
  - ✓ ve vlastním bytě nebo rodinném domě,
  - ✓ v bytě na základě služebnosti (věcného břemena),
  - ✓ v bytě na základě nájemní nebo podnájemní smlouvy,
  - ✓ v bytě manžela/manželky, pokud sami nežadají o dávku,
  - ✓ ve vlastní chatě/chalupě, pokud splňuje požadavky na kvalitu bydlení (tzv. standardy kvality bydlení)

DOPLATEK NA BYDLENÍ

- nedostačuje-li celkový příjem rodiny po zaplacení nákladů na jídlo a další nezbytné věci k úhradě nákladů na bydlení
- přednost má příspěvek na bydlení
- bydlíte-li
  - ✓ viz příspěvek na bydlení
  - ✓ + v bytě na základě jiného právního důvodu (např. smlouvy o zápůjčce)
  - ✓ + v azylovém domě, v domově pro seniory, v domově pro osoby se zdravotním postižením, v domově se zvláštním režimem, v chráněném bydlení, v domě na půli cesty, v terapeutické komunitě a ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče
  - ✓ + **v odůvodněných případech** v části bytu, na ubytovně nebo v nebytovém prostoru, pokud splňuje standardy kvality bydlení

Normativní náklady na bydlení pro rok 2022

- pro bydlení v bytech užívaných na základě nájemní nebo podnájemní smlouvy

Počet osob v rodině	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce (v Kč)				
	Praha	Více než 100tis.	50 000 – 99 999	10 000 – 44 999	Do 9 999
1	10 121	8 271	7 935	6 929	6 746
2	13 629	11 097	10 637	9 261	9 010
3	18 312	15 000	14 399	12 599	12 271
4 a více	22 495	18 502	17 777	15 606	15 211

- pro bydlení v bytech/chatách vlastníků, družstevních bytech a bytech užívaných na základě věcného břemena

Počet osob v rodině	Měsíční náklady na bydlení podle počtu obyvatel obce (v Kč)				
	Praha	Více než 100tis.	50 000 – 99 999	10 000 – 44 999	Do 9 999
1	6 232	6 232	6 232	6 232	6 232
2	8 432	8 432	8 432	8 432	8 432
3	11 561	11 561	11 561	11 561	11 561
4 a více	14 368	14 368	14 368	14 368	14 368

Co je důležité pro nárok na dávku? Jaká je její výše?

Další informace
k dávkám na
bydlení

PŘÍSPĚVEK NA BYDLENÍ

- každé čtvrtletí je třeba doložit **výši příjmů** rodiny a **zaplacených nákladů na bydlení za předchozí čtvrtletí**
- jako náklady na bydlení se zohledňují
  - ✓ u nájmu a podnájmu **nájemné**
  - ✓ u ostatních forem bydlení **tzv. srovnatelné náklady** (pevná částka)
  - ✓ a **skutečné** náklady za **energie** (plyn, elektřina) a **služby** (centrální vytápění, dodávka teplé vody, vodné, stočné, provoz výtahu, osvětlení a úklid společných prostor v domě, odvoz odpadních vod a čištění jímek, vybavení bytu společnou televizní a rozhlasovou anténou a odvoz komunálního odpadu), příp. náklady za **pevná paliva** (pevná částka)
- náklady na bydlení se započítají **max. do výše normativních nákladů za bydlení**

výše = náklady na bydlení (skutečné/normativní) – 30/35 % příjmu

DOPLATEK NA BYDLENÍ

- je třeba doložit **výši příjmů** rodiny
  - u **nové** žádosti za **3 měsíce před** jejím podáním (x ztráta podstatné části příjmu)
  - u **běžící** dávky za **předchozí měsíc**
- zohledňují se tzv. **odůvodněné náklady na bydlení**
  - ✓ **sjednané** náklady (nájemné/obdobné náklady u ostatních forem bydlení + úhrady za služby a energie), **max. do výše obvyklé** v dané lokalitě
  - ✓ u **nebytového prostoru a ubytovny** max. do výše **80 %** normativních nákladů pro nájemní bydlení
  - ✓ u **zařízeních sociálních služeb** max. do výše **100 %** normativních nákladů pro nájemní bydlení
  - ✓ u **chat/chalup** max. do výše **90 %** normativních nákladů pro ostatní formy bydlení

výše = (odůvodněné náklady na bydlení – příspěvek na bydlení) – (příjem + příspěvek na živobytí – částka živobytí)

ombudsman
veřejný ochránce práv

Částka živobytí

- **životní minimum** - u pracujících osob, osob hledajících si práci, studujících dětí do 26 let, starobních důchodců, invalidů ve III. stupni, osob starších 68 let, při využití majetku (např. pronájem), při uplatnění možných nároků a pohledávek (např. výživné na děti)
  - **jednotlivec** - 4 250 Kč
  - **rodina** (jiné spolužijící osoby) – částky se **sčítají**
    - 3 910 Kč u nejstarší osoby
    - 3 530 Kč u osoby od 15 let, která již dobrovolně nestuduje
    - 3 050 Kč u dítěte od 15 do 26 let, které studuje
    - 2 670 Kč u dítěte od 6 do 15 let
    - 2 170 Kč u dítěte do 6 let
- **existenční minimum** - 2 740 Kč, v ostatních případech (+ např. u osoby, která je ve zdravotnickém zařízení po celý měsíc nebo dluží na výživném pro nezletilé dítě částku vyšší než trojnásobek měsíční splátky)

Kde a jak lze o pomoc požádat?

PŘÍSPĚVEK NA BYDLENÍ

KDE?

- na úřadu práce v místě **bydliště**

DOPLATEK NA BYDLENÍ

KDE?

- na úřadu práce **v místě trvalého pobytu** (v OP)

JAK? CO SE BUDE DÍT POTOM?

1. **podání žádosti** - nutné vyplnit formulář, přiložit doklady (zejm. OP, doklady o příjmech a nákladech na bydlení)
  - ✓ osobně, poštou, e-mailem se zaručeným podpisem, přes datovou schránku, prostým e-mailem (nutné do 5 dnů potvrdit – např. e-mail vytisknout, podepsat a poslat na ÚP), přes identitu občana
2. **posouzení splnění podmínek** pro přiznání dávky (místní šetření, doplnění podkladů, osobní návštěva ÚP)
3. **vyrozumění o možnosti seznámení se s podklady** pro vydání rozhodnutí
4. **přiznání dávky** = oznámení → námitky → rozhodnutí o dávce → odvolání
nepřiznání dávky vůbec nebo v požadované výši = rozhodnutí → odvolání

VÝPLATA?

- **měsíčně pozadu** (např. za duben v květnu)

VÝPLATA?

- **v měsíci, za který náleží** (např. za duben v dubnu)

Další informace k řízení o
dávkách na bydlení (a MOP)

A co kauce?

MIMOŘÁDNÁ OKAMŽITÁ POMOC (na úhradu nezbytného jednorázového výdaje)

- pouze v **odůvodněných** případech (správní uvážení úřadu práce)
  - zejména při přechodu z nestandardní (např. ubytovny) do standardní formy bydlení (tj. bytu)
  - ověřuje se, zda nelze nájem bytu získat **bez složení jistoty** (dávky na bydlení je možné zasílat přímo na účet pronajímatele)
  - zkoumá se např. jak často a proč docházelo v minulosti ke stěhování, zda již dříve byla vyplacena MOP na kauci, zda ji (alespoň částečně) pronajímatel při skončení nájmu vrátil, proč byla (částečně) spotřebována či proč došlo k ukončení předchozí nájemní smlouvy atd.
- měla by být **neuhrazená** (x neodkladnost úhrady – zápůjčku je nutné doložit již při podání žádosti, ideálně smlouvou)
- maximálně ve výši **dvojnásobku obvyklého nájemného** v dané lokalitě
- žádost lze podat i na úřadu práce v místě, kde se nachází byt, k němuž se kauce váže
- je třeba doložit **příjmy** (příp. majetek) **v měsíci podání žádosti**

Více informací k MOP

ombudsman
veřejný ochránce práv

Užitečné odkazy

Opatrovnictví

- Mýty a fakta o opatrovnictví - <https://www.facebook.com/verejny.ochrance.prav/photos/>

Sociální práce na obci a obecní bydlení

- Výzkum Obecní bydlení z pohledu práva na rovné zacházení - <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/7946>
- Desatero dobré praxe při výkonu sociální práce - <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5286>

Sociální zabezpečení

- formuláře (nejen) k dávkám na bydlení a MOP - <https://www.mpsv.cz/web/cz/formulare>

Ombudsman

- informační materiály - <https://www.ochrance.cz/situace/>
- Evidence stanovisek ombudsmana - <https://www.ochrance.cz/eso/>